

Hovoríme o rodine VIII. – O ciele manželstva
Do pamäti a pamätníka – o šťastí
Báseň – Nauč ma modliť sa
V rodinnej škole – VIII. kapitola
- Učme deti spravodlivosti
Pre malých
- Báseň – Púčok

VIII. Hovoríme o rodine,

v prvých štyroch úvahách sme sa zastavili pri smutných dôsledkoch tých odchýliek, ktorými sa marí Boží plán ohľadom ľudstva.

V ďalších troch sme hovorili o podstate manželstva a rodiny.

Teraz, keď nám prichodí hovoriť o nich už celkom konkrétne, osobitne o ich cieľoch a prostriedkoch, radi by sme sa opreli o výroky nášho Učiteľa a Pána Ježiša Krista.

No, keď prelistujeme Evanjeliá, trochu sklamane ich zatvárame.

Nie je veľa toho, čo v nich hovorí náš Pán o manželstve a rodine. A my dnes potrebujeme toho toľko vedieť... Lebo naozaj je veľa problémov, ktoré sa vynorujú z týchto dvoch oblastí.

Vo svojej bezradnosti podobáme sa Pavlovi, ktorý so všetkou svojou vedou získanou pri Gamalielových nohách, ležal na zemi pred Damaškom a pýtal sa Ježiša: Pane, čo mám robiť?

Choď do mesta, tam ti povedia - znela odpoveď.

Bolo to usmernenie preňho i pre nás.

Poslúchame, ako on poslúchal.

A preto sa s vierou obraciame na tých, čo už dvetisíc rokov bývajú v meste s prínením večné a hovoria v Ježišovom mene.

Naša prvá otázka znie:

Sme manželská dvojica, povedzte nám, čo je naším cieľom a aké prostriedky môžeme použiť, aby sme ho dosiahli?

Nepýtali by sme sa takto, keby nebolo toľko zmätku ohľadom tohto bodu aj medzi tými, ktorí sú poslaní povedať nám to a zbaviť nás tak neistôt svedomia.

Našťastie v tomto meste netreba čakať na odpoveď.

Už ju máme!

Máme ju v Casti connubii, v Humanae vitae, vo Familiaris consortio.

Jasnú, presnú, hodnovernú...

V meste, do ktorého nás Ježiš posielal, dostávame o cieľi nášho

manželstva takúto odpoveď:

Úlohou manželstva je viesť tých, čo ho uzatvárajú, do vnútornej jednoty, ktorá sa má vyjadrovať aj hlbokou vonkajšou jednotou.

Manželstvo má z nich urobiť jedno telo, a tým ich dať do služieb Boha Stvoriteľa, ktorý si praje, aby sa stávali jeho spolupracovníkmi pri rozmnožovaní ľudského života.

Táto vaša manželská láska, hovorí sa nám ďalej, má byť plne ľudská, t.j. zmyslová i duchovná zároveň. Má byť dielom aj citu aj inštinktu, ale aj úkonom rozumu a vôle.

Okrem toho má byť totálna, taká, ktorá nemiluje toho druhého preto, čo od neho dostáva, ale ho miluje preňho samého. Milujúci je šťastný tým, že môže obohatiť toho druhého dávaním seba samého.

Manželská láska má byť aj výlučná, exkluzívna, verná tomu druhému až po smrť.

A konečne má byť plodná, zameraná na vzbudzovanie nových životov. Má dávať hĺbke manželského vzťahu šírku - premieňať manželstvo na rodinu. Ako dobre, že sme sa dostali aj k otázke plodenia. Tu totiž narážame na niektoré problémy, ktoré by sme radi riešili. Ako počúvame, ľudstvo sa dnes tak rozmnožuje, že to mnohých straší.

Hrozí, vraj, nebezpečenstvo, že v priebehu niekoľkých desaťročí mnohé rodiny, ba aj celé národy, budú musieť hynúť v biede.

Okrem toho aj zvýšená náročnosť v technickej a ekonomickej oblasti nám nedovolí primerane vychovať a do života pripraviť väčší počet detí. Pýtame sa preto, či pod vplyvom týchto skutočností môžeme využiť spôsoby a prostriedky na zamedzovanie prírastku, ktoré nám ponúka dnešná veda a technika, ak si myslíme, že sme tromi, štyrmi, piatimi alebo i viacerými deťmi splnili svoju ploditeľskú úlohu. Či môžeme napríklad prerušiť manželský úkon pred jeho ukončením tak, aby nedošlo k počatiu.

Bez viny nie. V žiadnom prípade - odpovedajú z večného

mesta.

Takýto manželský úkon nie je úplným odovzdaním sa a nie je otvorený plodeniu. Kto ho takto koná, hreší proti prirodzenosti svojho manželstva a proti Božím prianiam.

Na otázku, či možno použiť prezervatíva, antikoncepciu fyzickej alebo chemickej povahy, dostávame z Ríma takú istú odpoveď.

A čo máme súdiť o tých, čo síce začnú i dokončia svoj manželský úkon, ako sa patrí, ktorí sa aj plne spoja a počnú, ale potom z uvedených alebo aj z iných príčin prerušia tehotenstvo, čo nie je v našich časoch nijakým problémom a nijakou zriedkavosťou?

Učiaci Cirkev nesúhlasí.

A zvlášť tu vyslovuje svoje rozhodné NIE!

Počatý plod je totiž už od prvej chvíle človekom. To nie je súčasť matky tak, ako je napríklad zhubný nádor, ohrozujúci jej život, zdravie, krásu alebo pohodlie.

To už nie je niečo, čo z nej možno vyoperovať, alebo vypudiť. To je už niekto, koho sa ujíma Boh a chráni si ho príkazom: NEZABIJEŠ!

Ale my sme v Repetitoriu mladého lekára čítali, že je prejavom vyššej formy rodičovskej zodpovednosti prerušiť tehotenstvo vtedy, keď treba chrániť pokojný život narodených a zabezpečovať im svedomitejšiu výchovu...

Možné je, že sa tak zmýšľa, píše i koná, ale je celkom isté, že je to omyl.

Ale aj päťdesiaty bod pastoračnej konštitúcie Gaudium et spes hovorí o zodpovednom rodičovstve. Pripomína rodičom, že majú prijímať potomstvo v zhode so svojím svedomím.

ÁNO, len neslobodno vynechávať, že aj v zhode s Božím zákonom a s učením Cirkvi, ktorá tento zákon vysvetľuje.

Spomínaný bod aj toto hovorí.

A ako vysvetľuje Cirkev Boží zákon, týkajúci sa tejto oblasti, to sme už naznačili.

Zato však v zmysle zodpovedného rodičovstva dovoľuje

manželom využívať neplodné dni, rozumie sa, ak majú nato dostatočný dôvod, ako je napríklad ťažká choroba daktorého z manželov, situácia, v ktorej si netrúfajú uživiť a vychovať ďalšie dieťa a podobne.

Aby sa však pri určovaní dostatočného dôvodu neuplatnil nezdravý subjektivismus, manželia urobia dobre, ak sa poradia s tými, ktorí ich duchovne usmerňujú a snažia sa pod ich vedením vypestovať si v tomto ohľade správne svedomie...

Podľa prehlásenia Cirkvi je manželský úkon pravým manželským úkonom aj v dňoch neplodnosti. Je totiž aj vtedy prejavom totálnej lásky a otvorený je i v takomto prípade možnosti splodiť. Možnosti síce málo pravdepodobnej, ale predsa len nie úplne vylúčenéj.

Tam, kde manželia zo závažných príčin už nechcú prijať potomstvo, tam im zostáva len jedno riešenie - úplná zdržanlivosť.

Že takáto zdržanlivosť nie je ľahká, dá sa predpokladať.

Ale ak sa predsa od niekoho žiada, pripomína pápež Ján Pavol II. vo svojom prejave zo dňa 21.marca 1984, žiada sa od neho nie ako od človeka prirodzeného, ale ako od človeka vykúpeného. A Cirkev nikdy neprestane veriť v silu takých prostriedkov, ako je modlitba, Božie slovo a sviatosti a nikdy neprestane hlásať, že pre všetkých je len jedno evanjelium a nemožno ho preto - hovorí ďalej ten istý pápež - odstupňovať podľa rozličných situácií, v ktorých sa manželia nachádzajú.

Všetci sme povolaní ku svätosti, pripomína druhý Vatikánsky koncil. A od všetkých možno preto vyžadovať aj heroizmus - dodáva Ján Pavol II.

No manželia dávajú tu ešte jednu otázku. Pýtajú sa či je dovolené zachraňovať život matky, aj keď sa vie, že takáto záchrana povedie ku zmareniu plodu?

Áno, to je dovolené. Ale je hriechne uskutočniť potrat ako podmienku uzdravenia.

Toto všetko je zaiste ťažké, ale pokladáme za nutné pripomenúť, že Cirkev je matka, ktorá cíti so svojimi deťmi.

V tomto prípade so svojimi manželmi... Ba niekedy s nimi aj plače, že im nemôže poľahčiť, lebo je zároveň aj učiteľkou, ktorá neprestane pripomínať, že do večného života vedie úzka cesta a tesná brána.

A na záver ešte jedna otázka. A čo, máme, my manželia, povedať kňazom, ktorí zastupujú Matku Cirkve, ale nie Cirkve - Učiteľku? Čo máme povedať kňazom, ktorí chcú byť príjemní, obľúbení a preto sú voči vám v tejto otázke povolní?

Nič iné, len to, čo im povedal pápež Ján Pavol II. v spomínanom prejave. Počujme ho: „Prorok, ktorého úlohou je ohlasovať pravdu, musí vedieť byť aj nepríjemný“.

Ostatné hovorí encyklika *Humanae vitae*. Vo svojom 28. bode žiada v tejto veci od všetkých úplnú jednotu s učiteľským úradom Cirkvi.

Kde táto jednota chýba, tam treba žiaľbohu, hovoriť o neposlušnosti. O neposlušnosti kňazov.

Ale ak si takýchto zámerne vyberáme za poradcov, tak aj o našej.

DO PAMÄTI A PAMÄTNÍKA

O šťastí:

Ak ti dobrý vietor zhodí do náručia orech zo stromu, nechci ešte, aby ti ho krupobitie rozbilo...

Šťastie sa skladá z toľkých častí, že z nich skoro vždy niektorá chýba.

Dcéra moja, prečo si predo mnou tajila, že sa tvoje manželstvo nevydarilo? Dnes som počula, že aj vaši susedia vedia, ako sa každý deň hádate...

Áno, mama, hádame sa, no vždy len o to, kto z nás je šťastnejší.

Nauč ma modliť sa

Keď cestou žitia som unavený,
keď smútok život naplnil,
keď ťarcha nemoci, starosti valí sa,
v noci mi nedá spať,
Ó, Pane, daj mi síl,
Nauč ma modliť sa...

Keď svetlo slabne, bázeň srdce zvierá,
keď priateľ najbližší, opustil,
stratil sa, a keď mi slabne viera,
nauč ma, Pane, modliť sa...

Keď znova vyjde slnko
a radosť
ako vážka nad hladinou vodnou úsvit uvíta,
ak bude život znova piesňou zvodnou,
slnko aj v srdci zjaví sa,
nauč ma, Pane, modliť sa...

V rodinnej škole

Kapitola 8.

*Učme deti **spravodlivosti, ktorá si vie oceniť cudzí majetok, v prvom rade ten duchovný, ako je nadanie, vzdelanie, získaný titul a postavenie, darované, ale najmä nadobudnuté čnosti a z nich plynúce dobré meno.***

Je správne a spravodlivé hovoriť s úctou i s obdivom o vlastníkoch takýchto hodnôt. Ak by však dotčení niektorí svojimi názormi alebo praktickými postojmi nemali na naše deti dobrý vplyv, nemusíme ich zato pred nimi zhadzovať.

Stačí, ak o nich pomlčíme alebo múdro vyzdvihneme dobré meno tých, čo vo všetkom môžu byť pre naše deti príkladom.

No najčastejšie sa objavuje potreba výchovy k spravodlivosti tam, kde ide o hmotný majetok.

Diet'a sa má včas naučiť vážiť si a opatrovať, čo je jeho, ale pritom mať úctu aj k tomu, čo patrí iným.

Zo začiatku by to mala byť úcta a šetrnosť voči všetkému, čo je otcovo a matkino.

Neskoršie aj k tomu, čo patrí bratom a sestram, aby sa tak priúčalo rešpektovať aj to, čo patrí spolužiakom alebo komukoľvek z ľudí.

Treba dbať, aby si vedelo poprosiť od rodičov a súrodencov, čo potrebuje; napríklad hračku, zošiť knihu, lyže, bicykel...

A treba ho aj na to navykáť, aby sa priznalo a chybu napravilo, ak niekomu dačo poškodilo alebo odcudzilo.

Ak mu to ťažko padne, treba mu pritom pomôcť.

Prehrešky proti spravodlivosti obyčajne ťahajú za sebou detské klamstvá.

Pri týchto bud'me dvojnásobne prísni. Vždy žiadajú rýchlu a dôslednú opravu.

Ak sa dieťa zdráha, nebojme sa ho vyhanbiť a dať mu prípadne aj skúsiť, aké nepríjemné je to, keď sa nám samým niečo odcudzí. Môžeme to urobiť napríklad tým, že mu nenápadne preschováme daktorú jeho obľúbenú hračku alebo potrebnú školskú pomôcku.

Veľmi častým dôsledkom nespravodlivosti v oblasti duchovných alebo hmotných hodnôt sú aj detské spory.

Deti si poškodia dobré meno nadávkou, podcenia kamarátovho otca alebo matku, brata alebo sestru; prípadne sa pohádajú o výhodnejšie miesto na ihrisku, v dopravnom prostriedku, o prvenstvo v škole.

Čo v takýchto prípadoch?

Najprv poctivo zistíme, či sa dieťaťu naozaj stala krivda alebo si to len domýšľa.

Ak bolo skutočne poškodené, odsunuté alebo ponížené a ono to tak aj cíti, žiada sa, aby sa krivda napravila. A to aj v takom prípade, keby sme sa jej boli my sami voči nemu dopustili.

No ak si z ihriska alebo zo školy prinesie len pocit ukrivdenosti, vysvetlíme mu, na čo má spravodlivý nárok a čo si neprávom osobuje.

Lútostivý alebo jedovatý plač nášho dieťaťa nie je ešte dôkazom, že susedov chlapec je vinný; ani vtedy nie, keď označený vinník pred nami uteká.

Treba sa vždy dôkladne presvedčiť, kto je skutočným kazisvetom, násilníkom alebo posmeškárom.

Citlivosť rodičov na plač svojich detí bola už neraz príčinou nespravodlivosti pri výchove k spravodlivosti, napríklad voči susedom, učiteľom alebo niekomu, kto naše dieťa napomenul, prípadne mu inak bránil ukrivďovať kohosi.

PRE MALÝCH

Púčok

(Proti pýche)

Pýšil sa púčok ružový
a privravel sa oslovi,
ktorý pokorne tíško stál
za hrbou veľkých tvrdých skál:

Hľa, pozri na môj krásny šat,
je krajší než tvoj tisíckrát.
Ja všade budím obdiv, vieš!
No čo sa toľko čuduješ?!

Prišiel ta osol o týždeň.
Z krásneho púčka bol len tieň.
Čo zostalo z tých všetkých krás?
Šatôčky jeho spálil mráz!

Ó, nepýšme sa nikdy, nie!
Šat zemský iste pominie.
Iba šat srdca večný je,
ktorým nás Pán Boh prikryje!